

N:o 113.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 maj 1896.
 — — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af dels Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 och lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875.

(Laguskottets utlåtande n:o 72 och memorial n:o 81.)

Till Konungen.

Genom en den 14 sistlidne februari aflåten proposition, n:o 37, har Eders Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga propositionen bilagda förslag till

- 1:o) lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring;
- 2:o) lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866;

3:o) lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875; samt

4:o) lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående in-teckning i fast egendom den 16 juni 1875.

Riksdagen, som funnit det under 4:o här ofvan omförmälda lag-förslag böra oförändradt samt de trenne öfriga i propositionen innefattade lagförslag i hufvudsak godkännas, får härmed redogöra för de ändringar, hvilka Riksdagen ansett böra i de trenne sistnämnda förslagen vidtagas.

Lagen om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring.

I 3 § har Riksdagen inryckt bestämmelse om rätt till egostyckning äfven i det fall, att föryttring af ett till gränserna bestämdt område redan egt rum. Det vill nemligen synas Riksdagen, som om just denna rättighet att från hemman stycka ett område, hvilket redan funnit köpare, i hög grad skulle bidra till ökad användning af egostyckningsinstitutet och dermed medelbart gynna ett af syftena med nämnda institut: att bereda tillfälle för obemedlade eller mindre bemedlade att bilda egna jordbruk. Ej heller kunna enligt Riksdagens mening några större svårigheter häraf blifva följderna, enär det väl må antagas, att i de flesta fall dylika områden äro så beskaffade till sin form, att hinder härutinnan ej möter för tillämpning af egostyckningsförfarandet, samt att upplåtelseaftalen i öfrigt äro af sådant innehåll, att desamma stå i öfverensstämmelse med de regler, som för egostycknings verkställande äro stadgade. I alla händelser kunna de möjligen uppkommande olägenheterna ej uppväga den fördel, som åstadkommes derigenom, att egostyckning behöfver verkställas först sedan hemmanets egare fått visshet derom, att köpare finnes till just sådana områden, som blifva från hemmanet styckade.

På hemman, som ligga i närheten af städer eller större industriella anläggningar, kunde egaren, äfven om föregående köpeaftal ej upprättats, kanske utan risk företaga en egostyckning äfven i ganska många lotter, men helt olika är förhållandet med hemman, som ligga fjerran från dylika orter.

I allmänhet torde enligt Riksdagens mening egostyckning oftare komma att ifrågasättas för det fall, att ett bestämdt område af ett hemman redan blifvit såldt, än då en egare vill på förhand utan bestämda köpebud stycka sitt hemman i flera lotter.

Den af Riksdagen i 3 § vidtagna ändring har föranledt omredigering af 2 §.

Äfven andra ändringar i egostyckningsförslaget paragrafer hafva blifvit förorsakade af förändringarne i 2 och 3 §§.

Sålunda har uti 5 § orden »hemmanets egare» utbytt mot »sak-egare», då nämnda paragraf bör vara tillämplig äfven å den i 3 § omförmälda egostyckning, vid hvilken förutom hemmanets egare äfven den, som inköpt det område, som skall styckas, bör ega rätt såväl att begära egostyckningen som att under förrätningens gång bevaka sina intressen.

Af samma anledning har uti propositionens 13 och 15 §§ företagits liknande ändringar.

En ytterligare följd af den i 2 och 3 §§ vidtagna ändringen har blifvit, att en ny paragraf blifvit tillagd närmast efter propositionens 12 §, i syfte att lemna närmare föreskrifter för verkställande af egostyckning enligt det i 3 § omhandlade fall.

12 §:s i det kongl. förslaget omredigering är en omedelbar följd af den nya paragrafens tillkomst.

Rörande innehållet i den tillagda paragrafen vill Riksdagen erinra, att upplåtelseaftalet helt naturligt måste i främsta rummet lända till efterrättelse. Liksom vid hvarje annat fritt aftal, kan den ene kontrahenten ej tvingas att underkasta sig något mot aftalet stridande, och egostyckningsförfarandet måste därför, derest ej sakegarne annorledes besluta, ske i öfverensstämmelse med upplåtelseaftalet.

För att emellertid en brist i upplåtelseaftalet ej må utgöra ovilkorligt hinder för egostyckning, har det föreslagits, att jemkningar i nämnda aftal må ega rum, derest sakegarne derom öfverenskomma, börande likväl sådan öfverenskommelse affattas i form af skriftlig förening.

Öfriga i den nya paragrafen intagna bestämmelser äro affattade i analogi med föreskrifterna i propositionens 12 §.

För att undvika möjlig misstyding, har 11 §:s ordalydelse något förändrats.

I flera af förslagets paragrafer förekommer sammanställningen »fiske eller annan dylik lägenhet». Riksdagen har ansett lämpligt att före ordet »fiske» inskjuta ordet »vattenfall», enär lägenheter af detta slag torde vara både de värderikaste och oftast förekommande samt i nu gällande förordning om jordafsöndring vattenfall särskildt omnämnas.

Riksdagens öfriga anmärkningar mot förslaget om egostyckning afse hufvudsakligen bestämmelserna i 16 och 17 §§.

Riksdagen hyllar visserligen den princip, att tillskapande af mantal med olika mantalsrättigheter bör förhindras, men Riksdagen anser denna princip ej lägga hinder i vägen för en modifikation af de föreslagna bestämmelserna uti ifrågavarande båda paragrafer.

Afsevärda olägenheter skulle nemligen i många fall uppstå deri-

genom, att fördelning af hemmanets andelar uti sådana lägenheter som vattenfall eller fiske eller uti oskiftad skogsmark med nödvändighet skulle ske mellan de ofta många lotter, hvari hemmanet egostyckas. »Andel i lägenhet, som på grund af 4 § skiftesstadgan ej ingått i skifte, så ock i jord eller lägenhet, som vid skifte eller egostyckning afsatts såsom för de särskilda hemmanen gemensam», skulle i flera fall genom en dylik fördelning förlora större delen af sitt värde; och det lär ej kunna förnekas, att de faktiska förhållandena mången gång betinga, att andelen bör förblifva odelad. Riksdagen har af sådan anledning vidtagit ändringar i propositionens 16 och 17 §§.

Med hänsyn dertill, att Riksdagen ansett rätt till väg och grustägt höra till sådana andelar, beträffande hvilka vid egostyckning ej må meddelas bestämmelse till inskränkning af den hvarje hemmanslott tillkommande rätt, har uttrycket »jord eller lägenhet» i paragrafens senare del utbytts mot uttrycket »vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet». Bland jord, »som vid skifte eller egostyckning afsatts såsom för de särskilda hemmanen gemensam», ingår nemligen ofta just sådan, som afses till väg och grustägt.

Den af Riksdagen föreslagna ändringen i propositionens 15 § är betingad af ändringarna i 16 och 17 §§.

På grund af inskjutandet af en ny paragraf efter den 12:e i det kongl. förslaget har paragrafföljden derefter uti hela lagen blifvit ändrad.

Äfven i ett annat afseende har paragrafföljden förändrats.

De i det kongl. förslaget med 16 och 17 betecknade paragrafer har Riksdagen nemligen ansett böra hafva sin plats omedelbart efter 11 §, enär desamma, med den lydelse Riksdagen föreslagit, angå de allmänna grunderna för egostyckning.

Riksdagen har ansett önskvärdt, att kostnaderna vid jordafsöndring blifva i afsevärd mån minskade; och Riksdagen föreställer sig, att så kan ske genom meddelande af föreskrift, att, derest för dylik fastställelse erfordras intyg eller åtgärd från myndighet, sökanden, så vidt ske kan, därför ej må med någon kostnad betungas. Befogenheten och lämpligheten af en dylik föreskrift torde också väl kunna försvaras från den synpunkt, att bestämmelser om pröfning af en jordafsöndrings lagenlighet samt densammes förseende med namn och nummer mindre afser den enskilde sökandens rätt och förmån än det allmänna intresse, som ligger i vinnande af reda och ordning uti eganderättsförhållandena beträffande jordupplåtelse af sådant slag.

Riksdagen har ock beslutit att, i sammanhang med anmälan af sitt beslut i anledning af Eders Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition,

anhålla om åtgärders vidtagande i ofvan angifna syfte, såsom här nedan vidare förmäles.

Propositionens 28 § har undergått någon förändring i syfte att tydligen må framgå, att de om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring gällande bestämmelser äro tillämpliga äfven å sådan hemmansdel, som tillkommit genom hemmansklyfning eller egostyckning.

Lagen angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket den 9 november 1866. I 3 §:s 6 mom. har Riksdagen vidtagit en ringa förändring i syfte att bringa uttrycken i närmare öfverensstämmelse med den i skiftesstadgan använda terminologi.

Lagen om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom. I detta förslag har ändring vidtagits af den anledning, att det ansetts erforderligt att genom uttryckligt lagbud förhindra lagfarts beviljande å sådan upplåtelse, som omförmäles i 3 § af egostyckningslagen, innan fastställelse å egostyckningen meddelats.

På grund af hvad sålunda anförts har Riksdagen, som funnit sig kunna antaga Eders Kongl. Maj:ts förevarande proposition oförändrad endast i hvad densamma angår förslaget till lag om ändrad lydelse af 58 § i förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875, för sin del antagit

Lag om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring, lag angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866, och lag om ändrad lydelse af 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875, af den lydelse bilagorna A, B och C utvisa.

Slutligen får Riksdagen, i enlighet med hvad här ofvan blifvit uttaladt, anhålla,

det täcktes Eders Kongl. Maj:t tillse, att kostnaderna för jordafsöndrings fastställelse hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande må varda i möjligaste måtto nedbringade, samt för sådant ändamål meddela föreskrift, att, derest för dylik fastställelse erfordras intyg eller åtgärd från myndighet, sökanden, så vidt ske kan, därför ej må med någon kostnad betungas.

Stockholm den 14 maj 1896.

Med undersåtlig vördnad:

Bil. Litt. A.

!o Lag

om hemmansklyfning, egostyckning och jordafsöndring.

1 kap.

Om hemmansklyfning.

1 §.

Alla under enskild eganderätt varande så ock under stadgad åbo-
rätt upplåtna hemman få, i den ordning gällande skiftesstadga före-
skrifver, klyfvas till hvad mantal som helst, dock utan ändring af hvad
12 kap. 7 § ärfdabalken innehåller om klyfning vid arftägt af säteri
eller annan jord.

2 kap.

Om egostyckning.

2 §.

Den, som under enskild eganderätt innehar hemman, som får
klyfvas, vare berättigad att i den ordning nedan sägs få hemmanet
styckadt i två eller flera lotter sålunda, att viss till gränserna bestämd
egovidd utlägges till hvarje lott och hemmanets mantal derefter mellan
lotterna fördelas.

Sådan egostyckning vare dock tillåten allenast å hemman, hvilket
antingen icke legat i samfällighet med annat hemman eller ock blifvit
ur samfällighet utbrutet genom sådan delning, att hemmanets egor icke
må utan egarens samtycke med annan mark intagas i skifte i annat
fall, än som omförmäles i 3 § 3 mom. af skiftesstadgan.

3 §.

Har egare af sådant hemman, som i 2 § omförmäles, till annan upplåtit viss till gränserna bestämd egovidd att såsom hemmansdel egas, och möter ej uti det rörande upplåtelsen träffade aftal hinder för egostycknings verkställande i öfverensstämmelse med hvad nedan stadgas, må ock, på begäran af någon af delegarne, egostyckning ske.

4 §.

Egostyckning verkställas af landtmätare, och skola dervid skiftesstadgans föreskrifter rörande annan landtmäteriförrättning än laga skifte lända till efterrättelse, så vida icke i denna lag annorlunda stadgas.

5 §.

Vid förrättningen skall landtmätaren biträdas af gode män, derest sakegare sådant påyrkar eller landtmätaren finner det nödigt.

Bestämmas under förrättningens fortgång, att gode män skola tillkallas, må det ej verka rubbning af åtgärd, som dessförinnan vidtagits.

6 §.

Angående bestämmande af gränserna omkring egor, som skola styckas, gälle hvad i skiftesstadgan sägs om rågångar, då laga skifte är i fråga; skolande, derest sammanträde med rågrannarne erfordras, gode män dervid biträda.

7 §.

Egostyckning skall omfatta all till hemmanet hörande mark, så ock vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet, som till hemmanet hör.

8 §.

Ej må till någon hemmanslott läggas flere än tre skiften, utan så är att till hemmanet hör större antal skiften, i hvilket fall till hvarje hemmanslott må läggas lika många skiften, som tillhöra hemmanet.

I öfrigt bör vid egornas fördelning iakttagas, att, så vidt egornas

beskaffenhet och belägenhet samt det med egostyckning afsedda ändamål det medgifva, skiftena blifva reguliera och skilnadslinierna till afhägnad beqväma.

9 §.

Egostyckning skall så verkställas, att hvarje hemmanslott kommer att ega rätt till nödiga vägar.

10 §.

Vid egostyckning må, i den mån sådant är vid laga skifte tillåtet, jord eller lägenhet undantagas för gemensamt behof samt besvär eller last till förmån för viss hemmanslott läggas å annan sådan lott.

11 §.

Hörer till hemman, som styckas, vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet, eller har från hemmanet viss jord blifvit för alltid afsöndrad, må sådan lägenhet eller jord kunna afsättas såsom för de särskilda hemmanslotterna gemensam.

12 §.

Vid egostyckning må ej meddelas bestämmelse till inskränkande af den hvarje hemmanslott tillkommande rätt till andel uti hemmanets särskilda rättigheter och förmåner, såsom rätt till väg och grustägt, del i allmänning, augmentsränta samt ersättning för rustning och rotering, eller uti hemmanets lott med annat hemman vare sig i sådana rättigheter och förmåner eller i afgäld från för alltid afsöndrad lägenhet.

Deremot må hemmanets andel i lägenhet, som på grund af 4 § skiftesstadgan ej ingått i skifte, så ock i vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet, som vid skifte eller egostyckning afsatts såsom för de särskilda hemmanen antingen bibehållas såsom fortfarande för de särskilda hemmanslotterna gemensam eller ock tilldelas en af dessa lotter.

13 §.

Hörer till hemman, förutom egor, som icke legat i samfällighet med annat hemmans mark eller som blifvit ur samfällighet utbrutna genom sådan delning, som i 2 § omförmäles, tillika andel med annat hemman i

egor, som icke undergått dylik delning, vare den omständighet ej hinder för egostyckning; och vare beträffande sådan andel lag som i andra stycket af 12 § sägs.

Derest dylik andel i egor bibehålles såsom fortfarande för de särskilda hemmanslotterna gemensam, skall derå ej tillämpas hvad ofvan stadgats angående egors fördelning.

14 §.

Sker egostyckning jemlikt 2 §, bestämme hemmanets egare, med iakttagande af hvad i denna lag är föreskrivet, huru styckningen skall verkställas.

Kunna, då hemmanet eges af flere gemensamt, desse ej förena sig om sättet för styckningens verkställande, eller finner landtmätaren eller, der han af gode män biträdes, förrättningsmännen hvad af hemmanets egare blifvit bestämdt vara stridande mot denna lag, varde beslut meddeladt, att styckningen ej kan ega rum.

15 §.

Sker egostyckning jemlikt 3 §, lände det derom träffade aftal till efterrättelse.

Träffa delegare utöfver hvad sagda aftal innehåller öfverenskomelse i ämne, som förrättningen angår, såsom att jord eller lägenhet skall undantagas för gemensamt behof, eller besvär och last läggas å någondera hemmanslotten, skall derom upprättas skriftlig förening, som underskrifves af samtliga delegarne och bestyrkes af gode männen eller, der sådane ej vid förrättningen biträda, af landtmätaren.

Uppkommer emellan delegarne tvist om den rätt i hemmanet, som enligt aftalet tillkommer en hvar af dem, hänvisas de att vid vederbörlig domstol utföra sin talan; och hvile emellertid förrättningen.

Förekommer ej sådan tvist, eller har den blifvit genom laga kraft egande beslut afgjord, undersöke landtmätaren eller, der han af gode män biträdes, förrättningsmännen, huruvida hvad af delegarne kan vara aftaladt eller bestämdt eller hvad berörda beslut innehåller utgör hinder för egostycknings verkställande i enlighet med denna lag, samt meddele i sådant fall beslut, att styckningen icke kan verkställas.

16 §.

Sedan, i enlighet med hvad i 14 och 15 §§ sägs, blifvit bestämdt, huru styckningen skall verkställas, åligge landtmätaren att utmärka

densamma å karta, hvilken, derest ej sakegare begär upprättande af fullständig karta eller sådant varder för verkställande af föreskrifven uppskattning erforderligt, skall upptaga allenast hvad som finnes nödigt för att tydligt utmärka läget och gränserna för de särskilda hemmanslotternas egoområden jemte den mark, som undantagits för gemensamt behof eller eljest afsatts såsom för de särskilda hemmanslotterna gemensam. Upprätte ock, med hänvisning till kartan, tydlig beskrifning, huru styckningen blifvit verkställd.

17 §.

Landtmätaren åligger att å marken utstaka och rörlägga skilnadslinierna, på sätt i 104 § af skiftesstadgan föreskrifves om skilnadslinier vid laga skifte, äfvensom att häröfver upprätta fullständig och noggrann beskrifning, i enlighet med hvad i 52 § af skiftesstadgan sägs om rågångs- och rösebeskrifning.

18 §.

Landtmätaren eller, der han af gode män biträdes, förrättningsmännen hafva att, med hänsyn till egornas efter vidd och godhet beräknade värde, fördela hemmanets mantal mellan de särskilda lotterna, dervid sådan uppskattning af egorna bör verkställas, som i hvarje fall anses för ändamålet erforderlig. Dock skall, derest, vid förut verkställd landtmäteriförrättning, å egorna skett gradering, som af sakegarne godkännes, denna gradering lända till efterrättelse vid mantalets fördelning.

Har någon hemmanslott tillagts vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet eller jord, som blifvit för alltid afsöndrad, skall jemväl värdet af den lägenhet och den jord vid mantalets bestämmande tagas i beräkning.

Lag samma vare, der någon hemmanslott jemlikt 12 § tillagts andel i jord eller lägenhet, eller jemlikt 13 § i egor, hvilka icke undergått sådan delning, som i 2 § omförmäles.

Mantalen skola jemkas till så beqväma tal, ske kan.

19 §.

Hvad i skiftesstadgan föreskrifves om skiftes afslutande, hänvisning till besvär, utgifvande af handlingar och karta samt rättegång i skiftesmål gälle i tillämpliga delar äfven i fråga om egostyckning; dock

att, derest klander emot egostyckning ej inom föreskrifven tid anmälts, landtmätaren skall ofördröjligen för pröfning och fastställelse insända karta och handlingar till egodelningsrättens ordförande, som har att, der anledning ej förekommer till annat, än att förrättningen är lagligen beskaffad, fastställa densamma och derom teckna bevis å kartan, men eljest hänskjuta frågan till egodelningsrätten; skolande ärende, som sålunda hos egodelningsrättens ordförande anmäles, antecknas uti den i 137 § af skiftesstadgan omförmälda dagbok samt ordförandens i dessa ärenden förda protokoll till vederbörande hofrätt insändas, på sätt i 138 § af skiftesstadgan om egodelningsrätts dombok är föreskrifvet.

3 Kap.

Om jordafsöndring.

20 §.

1 mom. Egare af hemman, hvilket får klyfvas, hafve rätt att af hemmanets egovälde för alltid afsöndra till och med en femtedel af egovidden i en eller flera delar.

2 mom. Egare af hemman, hvarom i nästföregående mom. sägs, vare ock berättigad att antingen till besittning på viss tid, dock med iakttagande af hvad angående tiden för nyttjanderättsaftals bestånd är i lag stadgadt, eller ock till besittning på lifstid från hemmanet afsöndra jord af huru stor vidd som helst.

3 mom. Afsöndring från de under stadgad åborätt upplåtna hemman vare jemväl tillåten, dock ej med annan rätt, än författningarna för besittningen af stamhemmanet föreskrifva.

4 mom. Afsöndring från jord af fideikommisssegenskap må icke annorlunda gälla, än så vidt med lag och fideikommissbref öfverensstämmar.

5 mom. Afsöndring må icke ske från nyhemman eller nybyggen å kronans mark, så länge frihetsår derfor åtnjutas eller desamma icke erhållit bestämda områden i skog och mark.

21 §.

Afhandling rörande jordafsöndring för alltid, hvilken handling skall innehålla så noggrann beskrifning å den afsöndrade jordens storlek, läge och gräuser, att någon osäkerhet derom ej kan uppstå, skall

ingifvas till Konungens befallningshafvande, som har att, derest afhandlingen såväl med hänsyn till afsöndringens storlek som ock i öfriga afseenden är med denna lag öfverensstämmande, meddela fastställelse å afsöndringen samt åsätta lägenheten särskildt namn och nummer.

Innan ärendet af Konungens befallningshafvande afgöres, må, der så nödigt finnes, yttrande af landtmätare inhemtas.

22 §.

Åstundar innehafvare af hemman, hvarifrån afsöndring får ske, att derifrån för alltid afsöndra mark, som, ensam eller tillsammans med hvad redan kan vara från hemmanet för alltid afsöndradt, utgör mera än en femtedel af dess egoområde, ankomme på Konungens befallningshafvande att, der omständigheterna dertill föranleda, sådant tillåta.

23 §.

Från hemman, hvarifrån jordafsöndring får ske, må ock afsöndras vattenfall, fiske eller annan dylik lägenhet; och gälle om sådan afsöndring i tillämpliga delar hvad här ofvan i fråga om jordafsöndring är föreskrifvet.

Hvad sålunda är stadgadt kommer dock icke att göra någon ändring uti det, som rörande strömfäll å kronohemmans område är särskildt förordnad.

24 §.

Ej må innehafvare af lägenhet, som blifvit på viss tid eller lifstid från hemman afsöndrad, densamma på annan öfverlåta utan tillstånd af stamhemmanets innehafvare. Sker det, gånge lägenheten, om stamhemmanets innehafvare så yrkar, till honom åter mot skälig lösen. Dör innehafvare af afsöndrad lägenhet förr än besittningstid ute är, ege enka och arfvingar rätt att behålla lägenheten under de vilkor, som blifvit tingade vid upplåtelsen. Vid besittningstidens slut återfaller lägenheten till stamhemmanet utan ersättning eller lösen, ehvad förbehåll derom kan vid upplåtelsen vara gjordt eller icke; och vare lägenhetens innehafvare eller, då densamma varit på lifstid upplåten, hans arfvingar obetaget att derifrån afflytta honom eller dem tillhörig åbyggnad eller stängsel, der ej stamhemmanets innehafvare vill den lösa.

25 §.

Är lägenhet på annat sätt eller under andra villkor afsöndrad än tillåtet är, varde sådan afsöndring, när påstående af vederbörande väckes, efter derom för hvarje fall gifna föreskrifter rättad och jemkad samt ege sedan bestånd, der den i öfrigt pröfvas laglig och gällande; och njute den, som deraf lider, skäligt skadestånd. Åtnöjes icke innehafvaren af den afsöndrade lägenheten med sådan rättelse och jemkning, eller kan den icke ske, gånge då lägenheten emot skälig lösen åter till den egendom, hvarifrån afsöndringen skett.

26 §.

Från hemman för alltid afsöndrad lägenhet skall, på sätt särskildt är föreskrifvet, antecknas i kronans jordebok.

27 §.

Med jord eller annan lägenhet, som under eganderätt afsöndras efter hvad ofvan sägs, skall lagfaras, såsom om fast egendom i allmänhet finnes föreskrifvet. Har afsöndring på viss tid eller lifstid skett från hemman under enskild eganderätt, må afhandlingen intecknas.

Med afhandlingar om afsöndring af lägenhet från de under stadgad åborätt upplåtna hemman förfares på samma sätt, som då åborätt å sådana hemman öfverlåtes.

28 §.

Twister rörande afsöndring af lägenhet från de under stadgad åborätt upplåtna hemman skola upptagas och fullföljas på enahanda sätt som tvister angående dylika afsöndringar från frälse- och skattehemman.

Öfver Konungens befallningshafvandes beslut i fråga, som i 21 eller 22 § omförmäles, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

4 Kap.

Särskilda bestämmelser.

29 §.

Hvad i denna lag är stadgadt om hemman gälle äfven om hemmansdel, som genom hemmansklyfning eller egostyckning tillkommit,

så ock i tillämpliga delar om hvarje under särskildt nummer i jordeboken upptagen lägenhet, som ej tillkommit genom afsöndring; dock att vid egostyckning å sådan lägenhet skall, i stället för att mantal åsättes hvarje lott, bestämmas det inbördes förhållande, efter hvilket lotterna skola deltaga i utgörandet af lägenhetens allmänna utskylder och besvär.

I fråga om jordafsöndring skall hvad om hemman är sagdt jemväl tillämpas å för alltid afsöndrad lägenhet; dock att från sådan lägenhet ytterligare afsöndring för alltid må ske utan inskränkning till viss del af egovidden.

30 §.

Genom denna lag göres ej ändring i hvad om lotshemman af krono- eller skattenatur, så ock om sådana hemman, som enligt kungörelsen den 4 februari 1811 äro oskiljaktiga från de bruk, hvarunder de lyda, är särskildt stadgadt.

31 §.

Genom denna lag upphäfves förordningen angående hemmansklyfning och jordafsöndring den 6 augusti 1881; skolande dock denna förordnings bestämmelser fortfarande tillämpas i afseende å afsöndring, som skett innan denna lag trädit i kraft.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1897.

Bil. Litt. B.

2:o Lag

angående ändrad lydelse af 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866.

Härigenom förordnas, att 3, 58 och 69 §§ i stadgan om skiftesverket i riket den 9 november 1866 skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

1 mom. Har jord, som hörer till by eller till hemman, deri två eller flera ega del, genom teg- eller storskifte i flera skiften blifvit lagd; vill den, som i sådant skifteslag eger ett eller flera hemman eller en eller flere hemmansdelar, laga skifte erhålla, hafve ock der vitsord till, utan att å teg- eller storskifte meddelad fastställelse eller eljest ingången och stadfästad förening må sådant hindra eller därför i vägen ligga.

2 mom. Ej må redan verkställd enskiftesdelning, som vunnit laga kraft, eller skifte, hvilket enligt Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 20 februari 1821 blifvit såsom enskifte ansedt och fastställt, eller laga skifte, hvarå fastställelse meddelats, genom nytt skifte rubbas, utan så är, att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas.

3 mom. Hafva genom verkställd sjösänkning eller annat större vattenafledningsföretag tillförene sankat egor undergått sådan förändring, att de kunna häfdas såsom åker, och möter för deras ändamålsenliga brukande hinder deraf, att vid förut verkställt så beskaffadt skifte, som i 2 mom. omförmäles, egorna erhållit en för deras häfdande såsom åker olämplig indelning eller delvis lemnats oskiftade, då må, der tjenlig skiftesläggning ej kan genom egoutbyte beredas, nytt skifte, utan hinder af bestämmelserna i nämnda mom., kunna verkställas å dessa egor jemte den mark, som med dem ligger i det sammanhang, att dess intagande i den nya delningen är för beredande af lämpligt och redigt skifte oundgängligen nödigt. Bestrider någon delegare nytt skifte eller uppstår tvist angående omfånget af den mark, som bör i det nya skiftet ingå, behandlas ärendet efter stadgandet i 89 §.

4 mom. Mark, som vid skifte blifvit undantagen för delegarnes allmänna behof, må, utan hinder af bestämmelserna i 2 mom., skiftas, der någon delegare det begär och det finnes kunna ske utan de öfriges förfång.

5 mom. Har i Gotlands län, före den i följd af Kongl. Maj:ts nådiga beslut den 20 december 1850 derstädes verkställda indelning i skifteslag, laga skifte skett och omfattar allenast en del af egor, som enligt indelningen utgöra ett skifteslag, ege det skifte ej annan verkan än storskifte lagligen tillkommer.

6 mom. Har hemman eller hemmansdel undergått egostyckning, som blifvit fastställd, må den egostyckning ej genom skifte rubbas, utan att alla, hvilkas rätt är af frågan beroende, derom åsämjas; dock att hvad sålunda stadgats ej utgör hinder, att hemmanet eller hemmansdelen vid förut verkställt skifte tilldelade egor, enligt föreskriften i 3 mom., uti der omförmälda fall med annan mark intagas i nytt skifte.

58 §.

Kan genom egoutbyte i andra fall, än nu nämnda äro, bekvämlighet för odling eller häfd eller annan dylik fördel vinnas, och förena sig jordegare om sådant utbyte, då må det, utan hinder af skifte eller egostyckning, som förut faststälts, ske, på sätt i 56 § sägs.

Begäres egoutbyte af anledning 3 § 3 mom. omförmäler, då må det, utan hinder af skifte eller egostyckning, som förut faststälts, kunna jemväl utan alla jordegares samtycke ega rum. Sedan i detta fall skiftesmannen och gode männen afgifvit utlåtande om utbytets företagande, skall, der ej samtliga tillstädesvarande jordegare deråt nöjas, frågan om utbytets verkställande, innan vidare åtgärd vidtages, underställas egodelningsrättens pröfning.

69 §.

Delningsgrund eller måttstock för egors skiftande å landet, så väl särskilda hemman emellan, som emellan delegare i ett och samma hemman, vare den, som i lag eller särskilda författningar för vissa landsorter stadgad är eller framdeles stadgas kan. Äro egorna förut delade genom storskifte som efter förra författningar laga kraft vunnit, eller genom sådant skifte, som i 3 § 2 mom. sägs, eller genom fastställd egostyckning, hafve hvarje delegare rätt att vid skifte, som sedermera eger rum, tillgodonjuta hvad efter uppskattning svarar mot de egor, han enligt den förut verkställda delningen innehåft; och bör landtmätaren, vid föredragning af frågan om delningsgrunden, underrätta delegarne ej blott om de särskilda grunder, hvilka kunna i detta afseende rätteligen antagas, utan ock om de uppskattade egobelopp, hvilka, enligt hvardera af dessa grunder, komme att hvarje delegare ungefärligen tillfalla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1897.

*Bil. Litt. C.***3:e Lag****om ändrad lydelse af 6 § förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.**

Häri genom förordnas, att 6 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875 skall erhålla följande ändrade lydelse:

År lagfart sökt på grund af testamente, dom eller annan handling, som ej vunnit laga kraft, må ansökningen icke bifallas förr än det visas, att handlingen blifvit ståndande.

Har egare af hemman till annan upplåtit del deraf med viss till gränserna bestämd egovidd att såsom hemmansdel egas, må lagfart å sådan upplåtelse ej beviljas förr än egostyckning å hemmanet blifvit faststald.

Lag samma vare beträffande sådan upplåtelse, som afser egostyckning från lägenhet, hvilken ej tillkommit genom afsöndring.

Å upplåtelse, hvarigenom jord eller annat från hemman eller lägenhet afsöndrats, må lagfart ej beviljas förr än fastställelse å afsöndringen meddelats.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1897, men ege ej tillämpning i fråga om afsöndring, som dessförinnan skett.
